

Силабус дисципліни «Мікроекономіка»

СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 · 072 · D1

БАКАЛАВР / ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Мікроекономіка

Спеціальності: **D1** Облік і оподаткування · **071** Облік і оподаткування · **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Бакалавр / Фаховий молодший бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання економічної інформації: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків щодо поведінки ринкових суб'єктів. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних робіт, розрахункових завдань і презентацій.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати мікроекономічні поняття, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти, висновки та аналітичні записки.

Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді під час аналізу кейсів і обговорення ринкових ситуацій.

- аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію;
- виділяти головне та узагальнювати результати мікроекономічного аналізу;
- планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.

Фахові компетентності

Розуміння предмету мікроекономіки, її методів і місця в системі економічних наук. Знання принципів поведінки споживача та виробника в умовах ринку, механізмів формування попиту та пропозиції, цінової еластичності та ринкової рівноваги.

Здатність аналізувати ринкові структури (досконала конкуренція, монополія, олігополія, монополістична конкуренція) та умови прийняття оптимальних рішень фірмами. Знання основ теорії факторних ринків, розподілу доходів і загальної рівноваги, що є основою для фінансового аналізу та облікової діяльності.

- визначати рівноважну ціну та обсяг виробництва на різних типах ринків;
- оцінювати поведінку споживача за допомогою теорії корисності та кривих байдужості;
- аналізувати витрати та доходи фірми, умови максимізації прибутку;
- характеризувати ринки факторів виробництва (праця, капітал, земля);
- пояснювати провали ринку та роль держави в мікроекономічному регулюванні.

Результати навчання

Пояснювати сутність мікроекономічних категорій: корисність, еластичність, альтернативні витрати, гранична величина, ринкова рівновага, надлишок споживача і виробника, економічний прибуток. Аналізувати поведінку споживача та фірми за умов різних ринкових структур.

Застосовувати інструменти мікроекономічного аналізу для оцінки наслідків змін цін, доходів та регуляторних заходів. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері економічного регулювання ринків в Україні та ЄС.

- пояснювати економічний зміст мікроекономічних термінів і категорій;
- розраховувати показники еластичності та інтерпретувати їх значення;
- визначати умови рівноваги споживача та оптимум виробника;
- застосовувати методи аналізу ринкових структур і їх регулювання;
- використовувати нормативні та інформаційні джерела для обґрунтованих мікроекономічних висновків.

Вступ до мікроекономіки. Теорія попиту та пропозиції

Тема 1.1

Предмет і метод мікроекономіки.

Мікроекономіка як наука, її предмет, суб'єкти, методи аналізу. Позитивна та нормативна економіка. Економічні моделі та їх застосування.

Тема 1.2

Попит, пропозиція та ринкова рівновага. Закон попиту і пропозиції, чинники зміщення кривих, рівноважна ціна та обсяг, дефіцит і надлишок на ринку.

Тема 1.3

Еластичність попиту і пропозиції. Цінова еластичність, перехресна еластичність, еластичність за доходом. Практичне застосування еластичності у фінансах, обліку та оподаткуванні.

Теорія споживача та теорія виробника

Тема 2.1

Теорія поведінки споживача: кардиналістський та ординалістський підходи. Корисність, криві байдужості, бюджетне обмеження та оптимум споживача.

Тема 2.2

Реакція споживача на зміну ціни та доходу. Ефект заміни та ефект доходу. Криві «ціна–споживання» та «дохід–споживання». Індивідуальний та ринковий попит.

Тема 2.3

Технологія виробництва та виробнича функція. Ізокванти та ізокости. Оптимум виробника: мінімізація витрат і максимізація випуску за бюджетного обмеження.

Тема 2.4

Витрати виробництва у короткостроковому та довгостроковому періоді. Постійні, змінні, граничні та середні витрати. Ефект масштабу виробництва.

Ринкові структури та ціноутворення

Тема 3.1

Досконала конкуренція: умови, рівновага фірми в коротко- та довгостроковому періоді, максимізація прибутку та умова беззбитковості.

Тема 3.2

Монополія та монопольна влада. Цінова дискримінація, природна монополія, антимонопольне регулювання. Наслідки монополізації для добробуту суспільства.

Тема 3.3

Монополістична конкуренція та олігополія.
Диференціація продукту, нецінова конкуренція, стратегічна взаємодія, моделі Курно, Бертрана та теорія ігор.

Тема 3.4

Ціноутворення та ринкова влада. Надлишок споживача і виробника, ефективність ринків, «мертвий вантаж» монополії, регулятивна політика держави.

Ринки факторів виробництва та провали ринку

Тема 4.1

Ринок праці: попит на працю і пропозиція праці, рівноважна заробітна плата, монопсонія на ринку праці, вплив мінімальної заробітної плати та профспілок.

Тема 4.2

Ринки капіталу та землі. Відсоткова ставка, дисконтування, теперішня та майбутня вартість, ринкова рента. Роль фінансових ринків у мікроекономічному контексті.

Тема 4.3

Зовнішні ефекти, суспільні блага та інформаційна асиметрія. Провали ринку та методи їх усунення: податки Пігу, субсидії, регулювання, теорема Коуза.

Тема 4.4

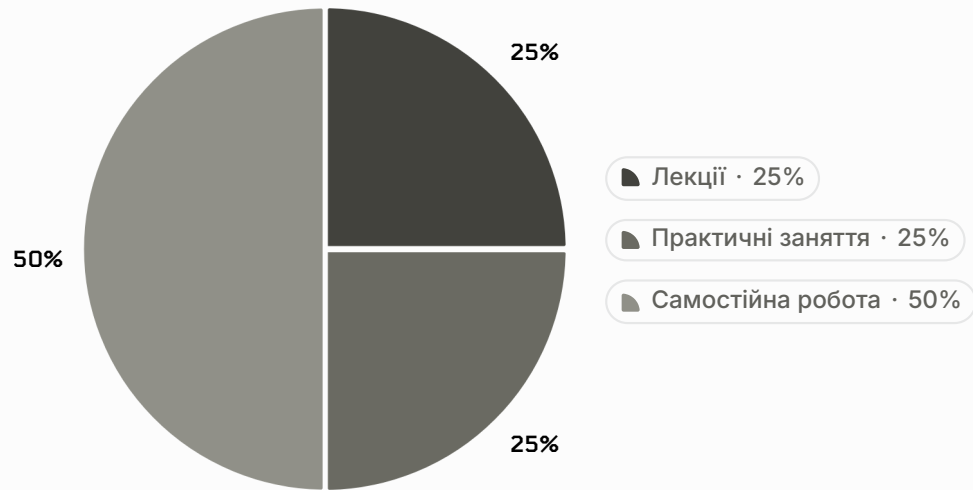
Загальна рівновага та економічна ефективність. Критерій Парето, ефективність обміну та виробництва. Роль держави у забезпеченні ефективного розподілу ресурсів.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Предмет і метод	2	2	5
	Тема 1.2 — Попит та пропозиція	3	3	5
	Тема 1.3 — Еластичність	3	3	5
Модуль 2	Тема 2.1 — Теорія споживача	3	3	5
	Тема 2.2 — Реакція споживача	2	2	5
	Тема 2.3 — Теорія виробника	3	3	5
	Тема 2.4 — Витрати виробництва	2	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 — Досконала конкуренція	3	3	5
	Тема 3.2 — Монополія	3	3	5
	Тема 3.3 — Монополістична конкуренція, олігополія	2	2	5
	Тема 3.4 — Ціноутворення та ринкова влада	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 — Ринок праці	2	2	4
	Тема 4.2 — Ринки капіталу та землі	2	2	4
	Тема 4.3 — Провали ринку	1	1	4
	Тема 4.4 — Загальна рівновага	1	1	3
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з мікроекономіки
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання задач і аналіз кейсів
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно опрацьовувати мікроекономічні моделі та джерела.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з мікроекономіки (Ігнатюк, Базилевич, Мартин та ін.), відповідними розділами навчальних посібників з мікроаналізу, нормативно-правовими актами. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні мікроекономічні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування категорій (корисність, рівновага, витрати), формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення рівноважної ціни та кількості, показників еластичності, оптимуму споживача та виробника, умов максимізації прибутку; аналітичних завдань щодо порівняння ринкових структур та оцінки ринкової влади; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань мікроекономічного регулювання. Очікуваний результат — уміння застосовувати теорію на практиці, будувати та інтерпретувати мікроекономічні моделі.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства економіки України (me.gov.ua), Антимонопольного комітету України (amcu.gov.ua), Національного банку України (bank.gov.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua). Аналіз статистичних звітів щодо ринкових структур та цінової динаміки, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування інформаційної грамотності у сфері мікроекономіки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів побудови і аналізу мікроекономічних моделей; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, формул еластичності та граничних величин; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань і розв'язання типових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (визначення рівноваги, еластичності, оптимуму споживача і виробника). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння мікроекономічного матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, розрахункові задачі, аналіз ринкових ситуацій). Оцінюються повнота відповіді, правильність мікроекономічного аналізу та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та розв'язання задач. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Мікроекономіка» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й аналітичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню ринкових механізмів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати мікроекономічні моделі під час вирішення фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, графіків та числових прикладів (криві попиту/пропозиції, ізокванти, ізокости); студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних ринкових ситуацій (ціноутворення на фінансових та товарних ринках); студенти виявляють проблему, застосовують мікроекономічні моделі та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення рівноваги, еластичності, оптимуму споживача, умов беззбитковості фірми); відпрацювання алгоритмів мікроекономічного аналізу.
Дискусії Обговорення актуальних питань мікроекономіки (монопольне регулювання в Україні, еластичність попиту на фінансові послуги, асиметрія інформації на ринках капіталу); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Закону про захист економічної конкуренції, актів Антимонопольного комітету України та регуляторних документів НБУ; формування навичок роботи з правовою базою у сфері мікроекономічного регулювання.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною темою (наприклад, аналіз ринкової структури конкретної галузі); розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації мікроекономічної інформації.

Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей на мікроекономічні запитання.
--

Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей D1 "Облік і оподаткування", 071 "Облік і оподаткування" та 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок".

Рекомендована література та ресурси

1. Ігнатюк А. І. та ін. Мікроекономіка : підручник / За заг. ред. А. І. Ігнатюк. — Київ : Ліра-К, 2023. — 420 с.
2. Абрамов Ф. В. та ін. Мікроекономіка і основи бізнесу : навч. посіб. / за ред. Н. Б. Решетняк. — Харків : ФОП Іванченко І. С., 2023. — 268 с.
3. Мартин О. М. Мікроекономіка: теорія, тести, задачі. Частина 1 : навч. посіб. — Львів : ЛДУ БЖД, 2023.
4. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
5. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
6. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
7. Єршова О. О., Гончаренко І. М. Сучасні моделі управління розвитком бізнесу: сутність, види, інноваційні бізнес-моделі. Журнал стратегічних економічних досліджень. — 2022. — № 2(7). — С. 75.
8. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка підприємства». — Київ : НУБіП України, 2024.
9. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
10. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом: курс магістра : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
11. Чередніченко О. О., Мірзоева Т. В., Степасюк Л. М., Томашевська О. А. Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.
12. Ющишина Л. О. Управління ресурсами та витратами: курс лекцій. — Луцьк : Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. — 103 с.
13. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 № 2210-III (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
14. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» (чинна редакція зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
15. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
16. Антимонопольний комітет України. — URL: <https://amcu.gov.ua/>
17. Державна служба статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
18. Міністерство економіки України. — URL: <https://me.gov.ua/>
19. Національний банк України. — URL: <https://bank.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
25. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>